

Årsmøte i Humord-samarbeidet 2025

11/11-25 fra 09.00-10.05 på Zoom

Til stede: Bendik Egner (NMBU), Stian Grimsskog (Høgskolen i Molde, Biblioteket), Ane Solvik Grydeland (Universitetet i Tromsø, Universitetsbiblioteket), Turid Midtbø, Karianne Hasledalen (Norges idrettshøgskole, Biblioteket), Sarah Ruth Søvik (Høgskulen i Volda, Biblioteket), Jorunn Pedersen (Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek), Pål Harald Øverland, Kathrine Berge Brekken, Hilde Blindbæk, Anne Åse Kalhovd (Universitetet i Agder, Universitetsbiblioteket), Maria Refsdal (Universitetet i Bergen, Universitetsbiblioteket), Solveig Tønseth (Nasjonalmuseets bibliotek), Kjetil Wormstrand (Nasjonalbiblioteket), Sissel Galdal, Vegard Reinvang Johnsen (Nord universitet, Universitetsbiblioteket), Bente Kvame Hadland (Museum Stavanger), Einar Jonsson (Kunsthøgskolen i Oslo, biblioteket), Stine Huseby (NLA høgskolen, Biblioteket), Ingeborg Gihle (Mangfold- og migrasjonsbiblioteket), Martin Smådal Larsen (Høgskolen Kristiania, Biblioteket), Einar Thor Jonsson (Kunsthøgskolen i Oslo, Biblioteket), Kristin Kosberg (Senter for Ibsen-studier), Linn Astri Hølland (Universitetsbiblioteket i Stavanger), Unni Knutsen, Vibeke Stockinger Lundetræ (ref.) (Universitetet i Oslo, Universitetsbiblioteket)

Forfall: Jakob Berg Olsen (HL-senteret), Sissel Gram Mikus (OsloMet, Universitetsbiblioteket), Even Sinding-Larsen (Stortingsbiblioteket), Carina Thornes Helle (Universitetet i Bergen, Universitetsbiblioteket), Bjørn Vangen (Nobelinstituttets bibliotek), Joy G. Davidsen (NIFU)

1. Velkommen!

2. Presentasjon av gamle og nye deltakere

3. Referat fra forrige møte, 12/11-24

Vi gikk gjennom referatet fra forrige møte. Mange saker var punkter på dagens agenda.

4. Samarbeid og kommunikasjon

Vi har et felles e-postkontaktpunkt for oss i samarbeidet: humord-kontakter@ub.uio.no i tillegg til epostlisten: emnedatahenvendelser@ub.uio.no for innmelding av nye emneord eller diskusjoner dere ønsker å ta med Øystein og Vibeke.

Vi har fått forslag til nye emneord fra mange samarbeidsbibliotek gjennom året. Det er enkelte som har meldt inn forslag for første gang i år. I tillegg kommer det forslag fra flere av institusjonene som har vært med i samarbeidet lenge. Noen av forslagene som har kommet i år, medfører endringer i Humord håndbok. Det er en interessant utvikling, og det er positivt at bibliotekene engasjerer seg og påvirker.

Vi har fått to nye deltakerbibliotek i 2025:

- Universitetsbiblioteket i Stavanger
- Høgskolen Kristiania

5. Status for Humord-arbeidet

Vi regner oss som ferdige med å innlemme Realfagstermer. Arbeidet har medført om lag 7400 nye termer i Humord. Vi er også ferdig med å innlemme Juridiske emneord. Dette har medført om lag 1200 nye emneord.

Det har vært jobbet mye med hierarkiene innen de aktuelle fagområdene.

Vi har innlemmet emneordslisten til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark) i samarbeid med Jorunn Pedersen og Ragnhild Mehren ved Arbark.

Vi har så langt opprettet nynorske søkeinn ganger for ca 28 000 av våre humord. Vi regner med å ferdigstille arbeidet i begynnelsen av 2026.

Vi holdt et innlegg på årets Bibsys-konferanse 19. mars 2025. Tittelen på innlegget var «Fra Humord til en norsk generell tesaurus»

Søkestrenger fra Oria, “Primo popular searches”: Vi har fullført et arbeid der vi har lagt til termer i Humord fra de mest brukte søkestrengene i UiOs Oria-instans. Med utgangspunkt i 2400 søkestrenger fra Oria januar-desember 2024, fant vi cirka 900 emnemessige søk. Gjennom en kartlegging av overlapp mellom termer fra de emnemessige søkestrengene og Humord-tesaurusen, identifiserte vi forslag til nye humord samt henvisninger til eksisterende humord. Arbeidet resulterte i 101 nye humord (totalt 621 søkeinn ganger). I tillegg har 76 eksisterende humord fått berikelse i form av nye henvisning er (totalt 168 nye søkeinn ganger.) Det er tredje gang vi gjennomfører et slikt arbeid.

6. Statusrunde/saker fra samarbeidsbibliotekene

Norges miljø- og biovitenskaplige universitet, Universitetsbiblioteket: Opplever at Humord fungerer bra.

Høgskolen i Molde: Bruker Humord som primærtesaurus (i tillegg til MeSH), og opplever at den dekker godt.

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek: Har til nå arbeidet mest med innlemmelse av vokabularet deres i Humord. De føler derfor at de er i startfasen med å ta tesaurusen i bruk, men tenker at det skal fungere fint.

Universitetet i Agder: Har ca. ett års erfaring som brukere. De er godt fornøyde, men sier selv de kan være flinkere til å melde inn behov for nye termer.

Universitetet i Bergen: Universitetsbiblioteket i Bergen har vært med i Humord-samarbeidet siden oppstart, men biblioteket for kunst og design er helt nye som humord-brukere. De ser frem til å bruke Humord, og har tidligere brukt emneord i streng. Deres nåværende emneordssystem inneholder ca. 6000 emneord i streng. Denne bør gjennomgå og enkelttermer vurderes innlemmet i Humord.

Norges idrettshøgskole: Opplever at Humord dekker godt, og er fornøyd med at det nå i større grad opprettes sammensatte emneord. NIH har behov for termer med suffikset «idrett».

Nasjonalmuseets bibliotek: Uttrykker glede over endringer rundt etnisk begrensede emner. Melder inn termer ved behov.

Senter for Ibsen-studier: Bruker Humord for Ibsenbibliografien, og det fungerer godt. Ønsker å bidra med emner innen film og teatervitenskap.

Nasjonalbiblioteket: Bruker Humord for spesialbibliografier. Har spilt inn noen termer, og opplever ellers at de er godt dekket.

Nord Universitet: Har gått gjennom en emneordsliste og sendt en rekke forslag. Opplever ellers at Humord dekker godt.

Museum Stavanger: Uttrykker glede over å ha flere kunstbiblioteker med i Humord-samarbeidet, siden Museum Stavanger også inkluderer Stavanger kunstmuseum. Det er behov for flere emneord innen kunst. Synes ellers Humord fungerer godt, og melder tidvis inn behov for nye termer.

Kunsthøgskolen i Oslo: Humord dekker i alle hovedsak de behovene de har, og det fungerer godt.

NLA: Humord dekker i all hovedsak de behovene de har, og det fungerer godt.

Universitetet i Tromsø: Er i startfasen med at bibliotekarene i avdelingen skal emneordssette og har hatt oppfriskingskurs. Har også kompetanse på nordsamisk, og er interessert i å bidra til oversettelse til nordsamisk dersom dette er aktuelt.

Høgskolen Kristiania: Dekker i hovedsak godt, men har en liste med termer de tenker å melde inn.

Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket: Sitter med mye unikt materiale, men mener at Humord dekker behovet deres. Biblioteket er fornøyd med beslutningen om å inkludere flere etnisk begrensede emner. Opplever emneordsarbeidet i Alma som tungvint.

Høgskulen i Volda: Er spesielt fornøyd med at nynorske termer nå er på plass. De har tidligere lagt nynorsk variant i frie emneord (felt 653).

Universitetsbiblioteket i Stavanger: Er helt nye i samarbeidet, vi skal ha opplæring i slutten av november. Er i samme situasjon som Tromsø, med at indekseringen overtas av bibliotekarene. Det er en god anledning til også å ta i bruk Humord.

7. Videre planer for Humord

KI-genererte forslag til emneord på elektroniske dokumenter

2024 fikk UiO Universitetsbiblioteket forespørsel fra Nasjonalbiblioteket om vi ville delta som «associated partner» i Interreg-prosjektet DigiDocAI. Prosjektpartnerne var nasjonalbibliotekene i Norge, Finland, og Estland, ZBW – Leibniz Information Centre for Economics (Tyskland) og CSC – IT Center for Science Ltd. (Finland). Ved UBO ønsket vi å være en diskusjonspartner i prosjektet, men også spesifikt å teste ut KI ved å innlemme Humord-tesaurusen i Annif-tjenesten utviklet ved Nasjonalbiblioteket i Finland (se <https://annif.org/>) og identifisere og trene et korpus av dokumenter fra UiOs vitenskapelige arkiv (DUO) mot Humord-termene.

Målet var å utforske om en kombinasjon av maskinlæring og UBOs emneordstesaurus kunne gi god emnebeskrivelse av de elektroniske dokumentene i DUO-arkivet.

Dessverre fikk ikke prosjektet midler fra EU, men UBO bestemte seg da for å gå videre med prosjektet likevel.

Vi har nå utviklet en prototype som tester ut KI-genererte emneforslag fra Annif og GPT-4o-modellen. Funksjonaliteten i dette verktøyet testes nå ut.

Det er store juridiske begrensninger i å bruke data til maskinlæring. Vi får ikke bruke fulltekst eller sammendrag, kun metadatabeskrivelser av dokumentene. På grunn av dette vurderer vi å høre med Sikt om å utvide volumet av dokumenter som skal bistå i maskinlæringen med dokumentbeskrivelser fra NVA. Senere i prosessen, vil vi koble på indekserere i evalueringen av de KI-genererte emneordsforslagene. Alle Humord-brukerne er hjertelig invitert til å bistå i evalueringsarbeidet.

8. Kurs

Vi har hatt flere runder med opplæring for nye samarbeidsbibliotek, både fysisk på Blindern og ett digitalt på Zoom. Meld fra om dere har behov!

9. Eventuelt

Ingen saker til eventuelt